

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการสร้างเสริมความรู้ การปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 25)

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแม่บทในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด พระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ 5 ด้าน คือ

1. ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน
3. ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ
4. ปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ปฏิรูประบบทรัพยากร และการลงทุน เพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาให้เพื่อจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาค และเป็นระบบ มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 3)

เพื่อเป็นการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ในปีพุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่แข่งขัน และร่วมมืออย่าง

สร้างสรรค์ในเวทีโลก หลักสูตรที่จะมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ในชั้น ป.1 , ป.4 , ม.1 และ ม.4 และจะเพิ่มจะขึ้นไปปีละ 1 ชั้น จนกระทั่ง ปี 2548 ทุกชั้นเรียนจะต้องใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ . 2545 : 1)

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างจุดหมายและสาระของหลักสูตรดังกล่าวเป็นเพียงหลักสูตร แกนกลางที่มีลักษณะเป็นกรอบกว้างๆ มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และคู่มือการจัดการ เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม สถานศึกษาจะต้องนำกรอบเหล่านี้ไปจัดทำหลักสูตร ของสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ โดยออกแบบการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ (กรมวิชาการ. 2545 : คำนำ)

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้องจัดทำรายละเอียด ซึ่งเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับ ชั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การ ปฏิบัติได้ (กรมวิชาการ. 2545:1) และเมื่อจัดทำหลักสูตรแล้วก็ต้องดำเนินการนำหลักสูตร นั้นไปใช้ โดยต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อช่วย ส่งเสริมในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผลสูงสุด ซึ่งการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร เป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ(Operation Plan) ที่เป็นรูปธรรม ที่ช่วยให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ จึงถือว่าการวางแผนบริหารจัดการ หลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องกำหนดไว้ในหลักสูตร โดยกำหนดกิจกรรมเป็น การบริหารวิชาการ และการบริหารทั่วไป ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนทั้งหมด 178 โรงเรียน ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปใช้ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2546 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2547 ได้นำไปใช้กับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นับว่า เป็นการปฏิรูปการศึกษา ในด้านหลักสูตรซึ่งดำเนินการไปอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

ผู้วิจัยในฐานะ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา และเป็นข้าราชการครู ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งเป็นผู้มีบทบาท

บาทโดยตรงในการบริหาร จัดการนำหลักสูตร ไปใช้ในสถานศึกษา จึงมีความประสงค์ที่จะ ศึกษาการจัดกระบวนการบริหารจัดการ การนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในการจัดหลักสูตร สถานศึกษาได้อย่างไร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของก: วิชาการศึกษา การทวงศึกษาธิการ (2545 : 22) ซึ่งกล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการ บริหารจัดการนำหลักสูตร ไปใช้ อันประกอบด้วย การวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตร สถานศึกษาไปใช้ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดในด้านต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ใน โรงเรียน ที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 , 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียน ที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ป. 1 และครูประจำชั้น ป.4
3. เพื่อรวบรวมข้อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตร สถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 , 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาน ศึกษา ครูประจำชั้น ป. 1 และครูประจำชั้น ป.4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ป.1 และครูประจำชั้น ป.4 ในโรงเรียนที่จัด การศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความคิดเห็น เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ป.1 และครูประจำชั้น ป.4 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับมาก แตกต่างกันไป ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ป.1 และครูประจำชั้น ป.4 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แยกได้เป็น

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 178 คน
- 1.2 ครูประจำชั้น ป.1 จำนวน 178 คน
- 1.3 ครูประจำชั้น ป.4 จำนวน 178 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40) ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน	123 คน
2.2 ครูประจำชั้น ป.1 จำนวน	123 คน
2.3 ครูประจำชั้น ป.4 จำนวน	123 คน
รวมกลุ่มตัวอย่าง	369 คน

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
- 3.1.2 ครูประจำชั้น ป.1
- 3.1.3 ครูประจำชั้น ป.4

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ

- 3.2.1 การบริหารงานวิชาการ
- 3.2.2 การบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2
2. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 และได้รับการอนุมัติให้ใช้จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้รักษาการในตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2
4. ครู หมายถึง ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือ 4 ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2
5. กระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ หมายถึง การวางแผน กำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารทั่วไป จัดประเมินและปรับปรุงกิจกรรมเพื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน และดำเนินการนิเทศ แก้ไขและปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป